

БЪЛГАРСКИ
ХЕЛЗИНСКИ
КОМИТЕТ

Съфинансирано от
Европейския съюз

ПРОЕКТ

„Укрепване на ролята на гражданските организации на уязвими общности в България да противодействат на дискриминацията, нетолерантността, езика на омразата и престъпленията от предразсъдъци

РЕГИОНАЛНА РАБОТНА СРЕЩА

„Заедно срещу дискриминацията и предразсъдъците“

12 април 2024 г., Разград

Зала на регионална библиотека Разград

Днес, 12 април 2024 г. от 13.00 ч. се проведе регионална работна среща „Заедно срещу дискриминацията и предразсъдъците“.

/Приложен списък на присъстващите в работната среща със техните подписи/.

На срещата присъстваха:

1. Светлин Симеонов- старши експерт от областна администрация – Разград,
2. Стияна Георгиева- експерт от РЗИ Разград,
3. Катя Теофилова- Дирекция Обществено здраве.
4. Джейлян Мустафа- регионален представител на Комисията за защита от дискриминация.
5. Евгения Николова- Главен юрисконсулт в РУО Разград,
6. Емануил Николов. Младши експерт по етнически и интеграционни въпроси в община Разград. Отдел социални дейности и здравеопазване,
7. Леман Османова- началник отдел социални дейности и здравеопазване в община Разград,

8.Кадрин Хасанов- Асоциация Интегро,

9.Димитър Петров- директор на регионална библиотека Разград. Председател на НПО-
Център за етнокултурни изследвания,

10.Камен Макавеев- Асоциация Интегро.

Камен Макавеев: Представяне. Ще представя на кратко проекта. Партньорски проект с организации от няколко населени места в България и от чужбина. Проектът се нарича „Равни заедно“ и цели да се организират действия за противопоставяне на прояви и престъпления, продиктувани от език на омразата. В резултат на такива прояви в обществото настъпва много дълбоко разделение между различни групи-на етнически принцип, религиозен, полов и др. Идеята на проекта е да се потърсят възможности за това как заедно да се противопоставим на такива прояви- граждански сектор, институции, общество, и да ограничим и предотвратим престъпленията от омраза. Трябва да Ви кажа, че в началото на проекта, когато планирахме дейностите, ние смятахме че в Разград като една мултиетнична общност няма да има много конкретни прояви, на които да противодействаме. Когато от БХК ни поканиха да участваме/те са водещата организация в проекта/ ние казахме, че не виждаме чак толкова сериозни причини за нашето включване в проекта, има много други региони, в които тази проблематика е много по-силно изразена, междуетническите напрежения са много по сериозни и водят до много по-тежки последици. В хода на проекта обаче се оказа, че не сме били съвсем прави, защото и тука, макар и не така отрито и по-завоалирано съществуват такива прояви или по-скоро наченки на такова противопоставяне, най-вече на етническа основа. Като цяло това са по-скоро нагласи и стереотипи, които в един момент обаче могат да изплуват на повърхността и да доведат до по-сериозни последици. Това, за което сме се събрали днес е да ви представим констатациите от нашето проучване и да помислим как може заедно всички заинтересовани страни в този процес да предприемем мерки, които да доведат до противовес на това, което се случва. Това е в общи линии поводът за днешната ни среща.

С някои от Вас се познаваме, с други не толкова, затова ще Ви помоля да се представите:

1.Светлин Симеонов: миналата година присъствах на Ваше събитие, което е част от проекта, което беше много полезно и като презентации и като дискусия и се радвам отново да присъствам на днешната среща.

2.Стиляна Георгиева: не съм присъствала до сега на Ваши срещи.

3.Катя Теофилова: Работим за превенция на социално-значими болести с акцент върху хора от уязвими групи, включително от ромската общност. По различни аспекти, имунизация и клинични и заразни болести и във всички насоки, свързани с общественото здраве. Целта ни е да подобрим качеството на живот за всички хора.

4. Джейлян Мустафа- присъствах на ваша работна среща по проекта. Поддържам контакти с представители на Интегро.

5.Евгения Николова- За първи път присъствам на такава среща. Надявам се да е успешна срещата и да осъществим ползотворни комуникации

- 6 Емануил Николов Младши експерт по етнически и интеграционни въпроси в община Разград. Отдел социални дейности и здравеопазване
7. Леман Османова- началник отдел социални дейности и здравеопазване в община Разград
8. Кадрин Хасанов- Асоциация Интегро.
9. Нашият домакин- Димитър Петров- директор на регионална библиотека Разград . Председател на НПО- Център за етнокултурни изследвания с много успешни проекти в сферата на интеграцията на малцинствата в обществото.

Акцентът в днешната среща няма да са презентации и лекции, а дискусия с участие на всички участници за мястото на всеки в един такъв процес и с какво можем да бъдем взаимно полезни и най-вече полезни на хората, които са обект на проекта.

Представяне на резултатите от проучването чрез анкетирането на представители на различни групи и съсловия, за да се установи техният опит или преживявания във връзка с прояви на реч на омраза.

В резултат на тези разговори установихме 3 точки, които подтикват към размисъл и необходимост от действие.

На първо място е споделеното от представители на общността относно неравностойното третиране на деца и ученици в образователния процес. Родители на деца от ромски произход усещат пренебрежително отношение от страна на част от учителите и персонал към някои деца от по-уязвими семейства. Родителите имат усещането, че някои учители не отделят необходимото внимание на децата им, не дават всичко и съответно не изискват всичко от учебния материал. Не става дума за открита дискриминация, а по-скоро за нееднакво отношение. Това от своя страна води до недобри резултати на тези ученици и съответно до пречки за бъдеща реализация. Установихме множество такива деца в основната и средна степен на училище, които имат много пропуски в грамотността си и основни образователни умения. Това може да се тълкува като непряка дискриминация- не се дава всичко на децата в образователния процес, защото те по презумпция не могат и не искат да усвояват знания. Такива прояви се идентифицират в по-малките населени места и по-малки училища, които постепенно се сегрегират само с ромски деца. Допускат се много компромиси и това води до сериозни липси в образованието.

На второ място прояви на нетолерантност има в здравните институции. За това сигнализираха роми, които работят в болници и поликлиники. Отново не става дума за открито дискриминативни прояви, но се забелязва пренебрежително отношение, дори и отказ от предоставяне на здравни услуги на хора, които са по-зле облечени, не владеят добре езика и като цяло си личи, че са в някаква уязвима ситуация. Докладва се за недобро отношение, опити за нагрубяване или пълно пренебрежение. В неформални разговори някои лекари се

позволяват да използват груби и неприемливи квалификации към такива хора и пациенти. Често това води хората до отказ да потърсят медицинска помощ.

На трето място като изненада може да се посочат оплакванията от хора, които не са допускани до басейн или не са обслужвани в някои заведения. Често това е завоалирано под претекст, че няма свободни места или не се обслужват съответните маси.

Джейлян Мустафа: В такива случаи потърпевшите трябва да се обърнат към мен.

Камен Макавеев: По наши наблюдения това, че в обществото няма ясно изразена нетърпимост към такива прояви спира потърпевшите да търсят правото си.

Джейлян Мустафа: Все пак, ако хората вътрешно усещат отношението и се чувстват недобре, трябва да подават сигнали.

Камен Макавеев: Това е целта на нашия проект - хората да се чувстват свободни да реагират на подобни прояви, имаме и специална платформа за подаване на сигнали, но за съжаление все още малко хора се възползват от тази възможност.

Джейлян Мустафа: Моите впечатления са, че много хора са недоволни от такова отношение, но по-скоро само „мрънкат“ и не правят никакви опити да реагират по-сериозно.

Димитър Петров: Много хора не знаят какво да правят. В рамките на проекта много хора са информирани за възможностите за реакция, но все още се страхуват.

Джейлян Мустафа: Има много хора с образование и знаят какво може да предприемат, но не го правят и вече и аз не знам какво да правим. Съгласна съм, че много хора не вярват, че съответната институция ще се задейства и ще има някакъв ефект.

Камен Макавеев: Как да направим така, че хората да имат повече вяра на институциите.

Джейлян Мустафа: С каквото мога, бих съдействала. Но наистина недоверието в институциите е най-голямата пречка пред хората. Вътрешно усещане е, въпреки че не са пробвали каквото и да е, са решили, че не може да се направи нищо. За да каже човек, че не вярва на институцията би трябвало да е минал целия процес на подаване на жалба, разследването и вземането на решение. Хората се отказват без да са минали по този път.

Евгения Николова: Какъв е процесът след като човек е подал сигнал за това, че е дискриминиран? Какво се случва в крайна сметка? Има ли необходимата публичност за резултатите от такъв процес?

Джейлян Мустафа: Процесът е подобен на съдебен процес. Провежда се разследване, разпити, събират се доказателства и накрая се налагат санкции. Има парични глоби, връщане на работа.

Светлин Симеонов: Например, ако дадено заведение си позволява да не обслужва определени посетители и е получило санкция, след това следи ли се за повторни прояви?

Джейлян Мустафа: Нямаме ресурс да наблюдаваме всичко. Важно е да има нетърпимост у хората.

Емануил Николов: Трябва да отбележим, че разглежданията не са на местно ниво, а всичко е на централно ниво в София.

Камен Макавеев: Това, което все още не се прилага в пълна степен е, че не е необходимо потърпевшият от дискриминация да представя доказателства, а този който дискриминира трябва да посочи доказателства за обратното. Сега процедурата е такава, че отказва много жалбоподатели от завеждането на преписка.

Джейлян Мустафа: Разбирам за какво става дума, но в момента процедурите при нас са такива.

Емануил Николов: Трябва ли жалбоподателят да посочи точно по какъв признак се е почувствал дискриминиран?

Джейлян Мустафа: Да. Аз не мога да посоча признака, по който човек се е почувствал засегнат. Но може да го насоча. Не е необходимо човекът да знае всички точки на закона.

Камен Макавеев: Понякога много се издребнява при събирането на доказателства и това също отблъсква хората от тези процедури.

Светлин Симеонов: В контекста на казаното аз мога да дам пример с мой приятел от ромски произход - когато е бил сам, му е отказано да се сервира в едно заведение, в което след това бяхме заедно и нямаше такъв проблем.

Джейлян Мустафа: Това е истина? Кое е заведението.

Общо: Заведението е публично известно с такива прояви.

Светлин Симеонов: Впечатлението ми е, че потърпевшите не тръгват по законната процедура, а пишат в социалната мрежа и тя е отдушник на техните чувства. Обикновено това води до много неприятни и често груби коментари под подобни публикации. Според мен точно социалните мрежи са мерило за нивото на дискриминативни прояви в обществото. В социалните мрежи много по-свободно се изразяват дискриминативни нагласи и реч на омразата. Там е истинската картина.

Камен Макавеев: Ние се опитваме да въведем ограничения за използване на реч на омраза, но все още анонимността в социалните мрежи дава възможност за разширяване на предразсъдъците. В социалните мрежи има възможност за докладване на прояви на нетолерантност и дискриминация, но все още няма необходимата ефективност.

Камен Макавеев: В РЗИ има ли сигнали за нетолерантни прояви от страна на медицински служители?

Стиляна Георгиева: Това не е приоритет при нас. В нашата работа ние се стремим да осигурим пълна защита и превенция на общественото здраве. Осигуряваме за всички определени здравни услуги или клинични изследвания. Срещаме много трудности при работа с уязвими общности, но имаме определени процедури, отиграни във времето.

Светлин Симеонов: Има ли проблем с отрицателни настроения спрямо имунизации и ваксинации?

Стиляна Георгиева: Понякога има, но има и начини за реагиране, включително и глоби и други наказания. За нас е важно да се обхванат всички и не си затваряме очите за определени групи или етноси. Ходили сме на извънредни имунизации в общностите, говорим с родители, помагали сме материално за да стигнем до всички.

Камен Макавеев: Какво може да се направи в сферата на образованието, за да се прекрати подходът на някои учители да не са взискателни към обучението на деца от уязвими общности

- да не се работи на принципа децата не се интересуват и затова не е необходимо да полагаме много усилия.

Евгения Николова: Добър подход е взаимодействието с образователните медиатори, но те са само, докато децата влязат в училище. В РУО на МОН не са стигали до нас сигнали за неравноправно третиране на ученици от страна на учители. Има дори добри примери - например в училището в Стражец /почти всички деца са роми в училището/. Доскоро училището беше в много лошо състояние, но сега с новия директор нещата се промениха много в положителна насока. Мисълта ми е, че много зависи от ръководството и учителските колективи за подобряване на работата и недопускане на негативно отношение към част от децата.

Светлин Симеонов: Има и други примери, които показват че отношенията в училище не зависят толкова от това какви са децата, а по-скоро от отношението в училище. Много често точно деца от тези училища се включват в дейности на областно и общинско ниво.

Леман Османова: От отношението на ръководството на училището към учебния процес зависи и отношението на родителите. В посочените училища родителите са активни и помагат в работата на училището.

Камен Макавеев: Добрите примери са много, но въпросът е какво да правим, когато има негативни прояви в училище.

Евгения Николова: В последно време в Разград се отбелязват едни от най-ниските резултати в НВО по български език. Затова експертите в РУО на МОН полагат усилия за повишаване на квалификацията на учителите, курсове и обучения, обмяна на опит и практики и др и има някакво подобрене в тази насока и в методика и в отношение с родители и общество. Но смятам, че рестриктивните мерки нямат някакъв положителен ефект, поради големия срок и дългата процедура до постигане на резултат.

Джейлян Мустафа: Имам оплаквания на родители от учители, които се отнасят пренебрежително към децата им. Давам им консултация и напътствия, но нещата не продължават по-нататък и не се стига до заведено дело. Не е възможно без заведено дело да се предприемат никакви действия срещу този, срещу когото се жалваме.

Камен Макавеев: Дали няма да е добре и жалбите срещу дискриминационни прояви да се правят достояние на този, който ги е допуснал – например, ако има жалба срещу директора на училището, жалбата да се подаде освен към КЗД и към ръководството на училището.

Джейлян Мустафа: Това е въпрос, който трябва да се разреши на законодателно ниво. Ако ги има в закона тези мерки, можем да го приложим, но ако нещо не е законно установено, то не може да се прилага.

Евгения Николова: Мисля, че много важен резултат от тази среща е възможността да се запознаем с хора, с които заедно можем да разрешаваме проблеми от различни области. Утре като има неофициален сигнал към КЗД, тя може да го отнесе към нас и заедно да потърсим решение, без да тръгнем по дългите съществуващи процедури.

Джейлян Мустафа: Може би е по-добре да поговорим не за това кой какво може да направи сам, а да се опитаме да видим какво можем заедно да правим.

Камен Макавеев: Това е целта на срещата ни.

Джейлян Мустафа: Имаме ли идеи за това, когато имаме някакъв въпрос с прояви от предраскъдъци, как можем да си взаимодействаме и заедно да предприемем нещо?

Камен Макавеев: Една възможност е създаването на обществен консултативен съвет или група. Целта е да се обединят много заинтересовани страни и когато някой от групата получи някакъв сигнал да знае, че може да го сподели с всички в групата и да очаква помощ за разрешаването му.

Джейлян Мустафа: Това е добър вариант. Сега институциите не си взаимодействат и нямат общ подход по такива проблеми.

Светлин Симеонов: В областна администрация имаме неформален съвет/група за домашното насилие. Въпреки, че нормативно няма изисквания за такъв съвет, имаме много добри резултати. Обикновено жертвите на домашно насилие трудно споделят проблема си, но наличието на една такава неформална група дава възможност хората да превъзмогнат страховете си и да потърсят помощ чрез един или друг член на съвета. Чрез съвета оплакванията могат да се насочат към съответната институция, без конкретния жалбоподател да измине целия път до съответната институция. В някои случаи съвета може да се отнесе към съответната институция.

Камен Макавеев: Имаме ли такава работна група, можем лесно да обменяме информация и съвместно да се опитаме да окажем необходимата помощ.

Джейлян Мустафа: Добре е да бъде неформална група, за да можем да участваме като личности, а не като представители на институции.

Светлин Симеонов: Мисля, че моята администрация няма да има против да има представител в една такава група, включително и аз бих участвал в такава група, мрежа.

Димитър Петров: Трябва да има и публицистични материали в медиите, които да алармират за съществуването на такива проблеми. Може в електронни и в печатни медии.

Светлин Симеонов: Според мен напоследък в нашите регионални медии не се забелязва открито реч на омразата и обидно отношение.

Димитър Петров: Хората трябва да знаят за такива проблеми и е необходимо да има обществен отпор на това. Аз публикувах статия за една среща в ромска общност, където говорихме точно за историята и културата на ромите.

Светлин Симеонов: Друг е въпросът, че в нашата област нямаме гетоизирани и силно маргинализирани квартали.

Камен Макавеев: Как стои въпросът с представеността на ромите в институциите?

Леман Османова: Може и да има, но никой не иска да се идентифицира като ром.

Джейлян Мустафа: Това се дължи на образа, създаден за ромите.

Емануил Николов: Все пак никой не може да избяга от етническата си идентичност и не става дума за външен вид.

Светлин Симеонов: Аз винаги съм се чудил, защо един мой много добър приятел ром, с необходимия ценз и образование в различни области не може да намери място в структурите на властта. Има необходимия ценз, опит и теоретично етносът не трябва да е пречка, но.... Ако стане директор на едно голямо градско училище, може да се каже, че има промяна в тази насока.

Камен Макавеев: В заключение: в нашата област трябва да поведем борба с последиците от съществуващи нагласи и стереотипи в обществото, които водят до разделение и по-никакъв начин не спомагат за развитието на местните общности и региона като цяло. С настоящата среща даваме старт на създаването на една неформална група, в която всеки може да потърси експертна помощ за разрешаване на конкретни проблеми, с които човекът или неговата институция не може сама да се справи.

Джейлян Мустафа: Може би е добре да се изготви един предварителен списък със заинтересовани страни и да се направи група за споделяне в някоя от социалните мрежи. Списъкът е добре да го има във всяка институция и всеки да може да потърси необходимия човек или институция.

Светлин Симеонов: Добре ще е да се даде гласност на такава група и в медиите, за да знаят всички къде могат да потърсят помощ. Да направим официална среща, например в областна управа, като обединяваща институция, и да обявим създаването на групата публично.

Стъпки

- Изготвяне на списък с всички институции, които имат отношение към разглежданите въпроси- присъстващите на тази среща и други, които биха имали интерес за участие
- Определяне на техни представители за участие в групата.
- Определяне на лица за координация.
- Организиране на публично събитие за даване на гласност на инициативата.
- Провеждане на периодични срещи
- Фейсбук страница.

Изготвил: Камен Макавеев